Hukuk Bölümü 2007/158 E., 2007/114 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 5271 S. CEZA MUHAKEMESİ KANUNU [Madde 309]
- 1412 S. CEZA MUHAKEMELERİ USULÜ KANUNU (MÜLGA) [Madde 343]
- 1608 S. UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAİYE HAKKI... [Madde 4]
- 1608 S. UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAİYE HAKKI... [Madde 5]
- 1608 S. UMURU BELEDİYEYE MÜTEALLİK AHKAMI CEZAİYE HAKKI... [Madde 6]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 14]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 15]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 27]

"İçtihat Metni"

O L A Y: Torbalı Belediye Encümeni'nin, davacı tarafından eksik tartım işlemi yapıldığından bahisle 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümlerine göre suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin 10.8.2004 gün ve 403 sayılı kararının ve 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca davacının 7 tam gün sanat ve ticaretini icradan men edilmesine ilişkin 10.8.2004 gün ve 394 sayılı kararının iptali istemiyle davacı vekilince adli yargı yerinde dava açılmıştır.

TORBALI SULH CEZA MAHKEMESİ; 14.10.2004 gün ve E:2004/181 D.iş, K:2004/181 D.iş sayılı itirazın reddi yolundaki kararının, YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ'nin 29.12.2005 gün ve E:2005/4187, K:2005-22093 sayılı kararı ile, "İşyerinde eksik tartı ile kıyma satmak suçundan Pehlivanoğlu Marketçilik Gıda Pazarlama Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 19.4.1340 tarih ve 486 numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanunun 1. maddesi gereğince 7 tam gün sanat ve ticaretin icrasının men'i cezası ile cezalandırılmasına dair, Torbalı Belediye Encümeninin 10.8.2004 gün ve 394 ile 403 sayılı kararlarına vaki itirazın reddine ilişkin, TORBALI Sulh Ceza Mahkemesinin 14.10.2004 gün ve 2004/181 değişik iş sayılı kararı aleyhine Yüksek Adalet Bakanlığından verilen 14.3.2005 gün ve 11474 sayılı yazılı emre müsteniden dava dosyası Cumhuriyet Başsavcılığının 23.3.2005 gün ve Y.E.2005-53783 sayılı ihbarnamesi ile daireye verilmekle okundu. Mezkûr ihbarnamede;Tüm dosya kapsamına göre anılan Belediye Encümeni tarafından verilen işyeri kapatma cezasının idari tasarrufa konu teşkil etmesi karşısında, itirazın bu yönden inceleme yetkisinin idare mahkemesine ait bulunduğu gözetilmeden görevsizlik kararı verilmesi yerine yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiş CMUK.nun 343. maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu yazılı emre atfen ihbar olunmuş bulunmakla Türk Milleti adına gereği görüşülüp düşünüldü. Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emre dayalı ihbarname münderecatı yerinde görüldüğünden Torbalı Sulh Ceza Mahkemesinin 14.10.2004 gün ve 2004/181 değişik iş sayılı kararının 5271 sayılı CMK.nun 309. (1412 sayılı CMUK.nun 343.)maddesi uyarınca BOZULMASINA" karar verilmesi üzerine, 22.3.2006 gün ve 2006/172 D.İş sayı ile, itiraz eden vekili tarafından Mahkemelerine verilen 23.8.2004 tarihli dilekçe ile, Torbalı Belediye Başkanlığı'nın 10.8.2004 tarih ve 394 ve 403 sayılı encümen kararlarına itiraz edilerek her iki encümen kararının iptali, ayrıca 394 sayılı encümen kararı ile verilen cezanın infazının yargılama sonucuna kadar geri bırakılmasına karar verilmesinin talep edildiği, itiraz eden vekilinin talebi doğrultusunda, 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesi uyarınca verilen "7 tam gün sanat ve ticaretini icradan men" cezasının 1608 sayılı Yasa'nın 5. maddesi uyarınca infazının Mahkemelerine yapılan itirazın sonuçlanmasına kadar geri bırakılmasına karar verildiği, değişik dosyasının incelenmesinden, 4.8.2004 tarihinde şikayet üzerine yapılan inceleme sırasında yapılan kontrol neticesinde, itiraz eden şirketin et reyonunda bulunan terazinin 1 kg yerine 745 gram kıyma tarttığının tespit edilip, tutanak tanzim edilerek aynı tarihte tebliğ edildiğinin, şirket tarafından yine aynı tarihte itiraz olunduğunun, Belediye Encümeni tarafından itiraz konusu 394 ve 403 sayılı kararların verildiğinin anlaşıldığı, 1608 sayılı Umumi Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında Kanun'un 1. maddesinde, belediye encümeninin ceza verme yetkisi, 4. maddesinde, ceza verme usulü, 5. maddesinde, söz konusu ceza kararlarına itiraz, 6. maddesinde ise, itirazın incelenmesi usulünün sınırlayıcı bir şekilde düzenlendiği, anılan Yasanın 6. maddesine göre, itirazı inceleyen hakimin; eylemin yasaklanmış olup olmadığı, kararın yasal mercii tarafından verilip verilmediği, itirazın süresinde olup olmadığı, 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesine uygun olup olmadığı, tutanağın sahte olup olmadığı, karara etkili fahiş ve maddi hata bulunup bulunmadığı hususları ile itiraz nedenlerini inceleyebileceğinin açık ve sınırlayıcı bir şekilde düzenlendiği, anılan madde uyarınca yapılan inceleme neticesinde Mahkemelerinin 14.10.2004 tarih ve 2004/181 D.İş sayılı kararı ile itirazın reddi ile kararın onanmasına karar verildiği, Mahkemelerinin anılan kararına karşı Torbalı C. Başsavcılığı'nın yazılı emir ile bozma talebi uyarınca Yargıtay 7. Ceza Dairesi'nin 2005/4187 Esas, 2005/22093 Karar sayılı kararı ile "belediye encümeni tarafından verilen işyeri kapatma cezasının idari tasarrufa konu teşkil etmesi karşısında itirazı bu yönden inceleme yetkisinin idare mahkemesine ait bulunduğu gözetilmeksizin görevsizlik kararı verilmesi yerine yazılı şekilde karar verildiğinden bahisle bozulmasına" karar verildiği, Yargıtay 7. Ceza Dairesinin bozma ilamı doğrultusunda, itiraz eden Pehlivanoğlu Market Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekili tarafından Torbalı Belediye Encümeni'nin 10.8.2004 tarih ve 394 ve 403 sayılı Encümen kararlarına yapılan itiraz yönünden görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 2. İDARE MAHKEMESİ; 3.5.2006 gün ve E:2006/966, K:2006/760 sayı ile, davanın, davacıya ait işyerinde eksik tartım işlemi yapıldığından bahisle 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümlerine göre sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin 10.8.2004 gün ve 403 sayılı Encümen kararının ve 1608 sayılı Kanun hükümlerine göre davacıya 7 gün sanat ve ticaretten men cezası verilmesine ilişkin 10.8.2004 gün ve 394 sayılı Encümen kararının iptali istemiyle açıldığı, 2577 sayılı Kanun'un 14. maddesinde, dava dilekçelerinin görev yönünden ve iptali istenen işlemin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülebilir bir işlem olup olmadığı yönünden ilk incelemeye tabi tutulacağı, 15. maddesinde ise, her iki halde de aykırılığın varlığı halinde davanın reddine karar verileceği hükmüne yer verildiği, 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesinde, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara hafif para cezası tertibine ve üç günden on beş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e yetkili olduğu; aynı Kanunun 5. maddesinde ise, bu ceza kararlarına karşı tebliği tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaat ile şifahi veya yazılı olarak itiraz olunabileceği hükmüne yer verildiği, dava dosyasının incelenmesinden, davacının sahibi bulunduğu gıda işletmesinde eksik tartım yapıldığından bahisle dava konusu 10.8.2004 gün ve 403 sayılı Encümen kararı ile, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümleri uyarınca gerekli yasal işlemlerin yapılması için Torbalı Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve İzmir Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne suç duyurusunda bulunulmasına karar verildiği, diğer dava konusu 10.8.2004 gün ve 394 sayılı Encümen kararı ile de, davacının 1608 sayılı Kanun hükümlerine göre 7 gün süre ile ticaret ve sanat icrasından men edilmesine karar verildiği, bu kararlara karşı Torbalı Sulh Ceza Mahkemesi'ne itiraz edildiği ve anılan Mahkemenin 14.10.2004 gün ve E:2004/181 D.İş, K:2004/181 D.İş sayılı kararı ile itirazın reddedildiği, ancak yapılan başvuru üzerine Adalet Bakanlığı'nın 14.3.2005 gün ve 11474 sayılı yazılı emir istemi ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 23.3.2005 gün ve Y.E.:2005-53783 sayılı ihbarnamesi ile anılan Mahkemenin kararının, görev konusu gözetilmeksizin verildiği gerekçesiyle 5271 sayılı C.M.K'nun 309. maddesi uyarınca bozulmasına karar verildiği, Torbalı Sulh Ceza Mahkemesi'nin 22.3.2006 gün ve E:2006/172 D.İş sayılı kararı ile de, dava konusu uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili yargı kolunun idari yargı olduğundan bahisle görevsizlik kararı verildiği, bu kararın davacıya tebliği üzerine Mahkemelerinde adı geçen encümen kararlarının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığının

anlaşıldığı, Türk Hukukunda adli yargı ve idari yargı düzeni içinde olağan ya da olağanüstü kanun yolları ile bir hükmün bozulması halinde, bu bozma hükmünün kendi yargı düzeni içinde geçerliliğinin bulunduğu ve görev konusunun kamu düzenine ilişkin olduğu dikkate alındığında, davaya bakan mahkemenin görevsizliği nedeniyle kanun yararına bozma hallerinde dahi görevli olduğu belirtilen diğer yargı kolunun da uyuşmazlığın kendi görev alanına ilişkin olup olmadığı araştırmasını yapabileceği, bu duruma göre, 10.8.2004 gün ve 394 sayılı Encümen kararı ile 1608 sayılı Kanun hükümlerine göre belediye encümeni tarafından verilen dava konusu cezaya ilişkin itirazın, Kanunda belirtildiği gibi öncelikle mahsus hakimlere ve bunların olmaması halinde sulh hakimliğine yapılacağı hükmünden anlaşıldığı üzere adli yargı düzeni içindeki mahkemelere yapılacağı, cezanın idari işlem niteliğinde olması hususunun ise Kanun ile getirilen bu hüküm karşısında, kamu düzenine ilişkin bulunan görev için yeterli olmadığı, bu nedenle bu encümen kararı yönünden bakılan davanın Mahkemelerinin görev alanı içinde bulunmadığı sonucuna varıldığı, 1608 sayılı Kanun'dan doğan uyuşmazlıklarda adli yargının görevli olduğuna ilişkin Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün E:1993/24, K:1993/24 sayılı kararının da bu yönde olduğu, davanın 10.8.2004 gün ve 403 sayılı Encümen kararı ile 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümleri uyarınca gerekli yasal işlemlerin yapılması için Torbalı Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve İzmir Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin kısmına gelince; suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin bu kararın idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülebilir nitelikte olmaması nedeniyle Mahkemelerinde incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle davanın, 10.8.2004 gün ve 394 sayılı Encümen kararına ilişkin kısmının, 2577 sayılı Yasa'nın 15.maddesinin 1/a bendi uyarınca görev yönünden reddine, 10.8.2004 gün ve 403 sayılı Encümen kararına ilişkin kısmının ise, incelenmeksizin reddine karar vermiş; bu karar, DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ'nin 1.12.2006 gün ve E:2006/5019; K:2006/4768 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı vekili tarafından, 07.02.2007 kayıt günlü dilekçe ile yürütmenin durdurulması isteminde bulunulması üzerine, İzmir 2. İdare Mahkemesi, 12.2.2007 gün ve E:2006/966 sayı ile, Mahkemelerinin 03.05.2006 gün ve E:2006/966, K:2006/760 sayılı kararı ile, 10.08.2004 gün ve 374 sayılı Encümen kararı yönünden davanın, görev yönünden reddine, 10.08.2004 gün ve 403 sayılı Encümen kararı yönünden ise, incelenmeksizin reddine karar verildiği, bu kararın temyiz edilmesi üzerine, Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 01.12.2006 gün ve E:2006/5019, K:2006/4768 sayılı kararı ile onandığı anlaşılmakta olup, ortada derdest bir dava bulunmadığından, 2577 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yürütmenin durdurulması talebinin incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle davacının yürütmenin durdurulması isteminin incelenmeksizin reddine karar vermiştir.

Bunun üzerine, davacı vekili, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi ve iptali dava edilen idari işlemin yargılama sonuna kadar yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmesi istemiyle Mahkememize başvurmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Dr.Atalay ÖZDEMİR, M.Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Z.Nurhan YÜCEL, H.Ayfer ÖZDEMİR, Abdullah ARSLAN ve H.Hasan MUTLU'nun katılımlarıyla yapılan 04.06.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde davacının 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca 7 tam gün sanat ve ticaretini icradan men edilmesine ilişkin Torbalı Belediye Encümeni'nin 10.8.2004 gün ve 394 sayılı kararı yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının fotokopisi 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının 1608 sayılı Kanun'un 1. maddesi uyarınca 7 tam gün sanat ve ticaretini icradan men edilmesine ilişkin Torbalı Belediye Encümeni kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarih ve 1608 sayılı Kanun'un, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanun'la değişik 1. maddesi, "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar hafif para cezası tertibine üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536,538,557,559 ve 577. maddeleriyle 553.maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler."; 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında, "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir. " denilmekte; 6. maddesinde de, itiraz üzerine tetkikatın evrak üstünde yapılacağı, itirazlar varit ise hakimin ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmedeceği, itiraz varit görülmezse kararın tasdik olunacağı, itirazın otuz gün içinde neticelendirilmesinin mecburi olduğu, hakimin izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebileceği belirtilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemelerin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyenlere 1. maddede yazılı diğer cezaların yanı sıra üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men cezası verilmesi konusunda belediye encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilmesi üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak

düzenlenmiş olup, uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için söz konusu itiraz yolunun açıklanması gerekmektedir.

1924 tarih ve 486 sayılı Yasa'da, belediye cezalarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasanın 6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa ile bu cezalara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanınmış, daha sonra yasa koyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri bakımından uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve 1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla, itirazların öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yerlerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir düzenleme yapılmıştır.

Bu açıklamalara göre, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çözümlemekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı; ancak, mahsus hakimin bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağının açıkça belirtilmiş olması karşısında, bu tür cezalara karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, 1608 sayılı Yasa'nın 1. maddesi uyarınca verilen 7 tam gün sanat ve ticaretini icradan men cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan, Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Torbalı Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 22.3.2006 gün ve 2006/172 D.İş sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 04.06.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.